

Postbus 9304, 2509 AA Den Haag

Datum 27-06-2025

Onderwerp Inbreng Hogeschool Inholland op consultatie wetsvoorstel screening kennisveiligheid

Geachte heer Bruins,

Hierbij ontvangt u onze reactie op het wetsvoorstel screening kennisveiligheid. Wij erkennen het belang van het beschermen van gevoelige technologieën en kennis binnen kennisinstellingen. Het wetsvoorstel biedt een gestructureerde aanpak om risico's voor de nationale veiligheid te mitigeren en draagt bij aan een veiligere onderzoeksomgeving.

Wij waarderen uw inspanning om de nationale veiligheid te waarborgen en ongewenste kennis- en technologieoverdracht te voorkomen.

Algemeen

De ministeriële regeling met het beoordelingskader waarmee hoog-risico-onderdelen met sensitieve technologieën kunnen worden afgebakend, is pas afgelopen maandag aan ons kenbaar gemaakt (fysiek ter hand gesteld). Er is daarom onvoldoende tijd om in dit stadium een volledige reactie te kunnen geven op de gevolgen van de wet voor onze instelling, waardoor we ons slechts kunnen beperken tot de wet en de bijlagen zelf. Hieronder volgen onze belangrijkste opmerkingen en aanbevelingen.

Impact op belangrijke kernwaarden

- **Recht op toegang tot onderwijs** De wet en de verplichtingen die hieruit voortvloeien staan op gespannen voet met het beginsel van recht op toegang tot het onderwijs, omdat er een extra drempel wordt opgeworpen voor studenten die willen deelnemen aan onderwijs dat zich richt op sensitieve technologieën.
- **Internationale samenwerking:** De wet zal impact hebben op de manier waarop er internationaal wordt samengewerkt; denk daarbij aan beïnvloeding van de keuze van onderzoeksprojecten; afname van openheid ten opzichte van internationale partners en de bemoeilijking van samenwerking in het algemeen vanwege te sterk uiteenlopende beleidskaders op kennisveiligheid.
- **Academische kernwaarden:** Voor Inholland zijn naast eerlijkheid, zorgvuldigheid, transparantie, onafhankelijkheid en verantwoordelijkheid twee andere academische kernwaarden essentieel: diversiteit en inclusie, omdat die bijdragen aan een brede en interdisciplinaire onderzoeksbenadering. In hoeverre is de wet hierin een belemmering, of kan de wet deze kernwaarden juist ondersteunen?

Inrichting (onderwijs)processen

- **Administratieve lasten en werkdruk:** De wet verplicht dat hogescholen zelf moeten vaststellen welke onderdelen binnen hun instelling als hoog-risico worden beschouwd en waar sensitieve technologie aanwezig is. Dit vereist een gedegen interne organisatie en afstemming. Daarnaast is het –zeker in deze krappe arbeidsmarkt- een uitdaging om mensen binnen de instelling te vinden die over de juiste vaardigheden en kennis beschikken. Zeker wegens het twee paar ogen-principe. Hogescholen zijn verplicht om de uitkomsten van hun onderzoek naar hoog-risico onderdelen te melden aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Dit kan zorgt voor een extra administratieve last en vereist nauwkeurige documentatie en rapportage. Daarom is het belangrijk te weten wat de frequentie is van het vaststellen van hoog-risico onderdelen binnen de instelling en de mate waarin we dit aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap moeten melden.
- **Fysieke en digitale afscheiding:** Het compartimenteren van gevoelige technologieën vereist investeringen in zowel fysieke als digitale beveiligingsmaatregelen. Dit kan onder andere het compartimenteren van onderzoeksfaciliteiten en het implementeren van strikte toegangscontroles omvatten. Deze relatief drastische en ingrijpende maatregelen vragen veel financiële investering en inzet van medewerkers. Dit komt bovenop de implementatie van de NIS2-richtlijn. Het is belangrijk om hier de proportionaliteit en de balans te vinden en de minister hiermee rekening te houden bij het implementeren van het wetsvoorstel.
- **Doorlooptijd:** De termijn van vier weken voor het nemen van een screeningsbesluit, met een mogelijke verlenging van nog eens vier weken, kan leiden tot vertragingen in het aannameproces van onderzoekers en studenten. Hierdoor kan een daling in aantal studenten en onderzoekers ontstaan. Dit heeft negatieve gevolgen voor de inrichting van onderwijsprocessen en het maken van inschattingen hieromtrent.
- **Financieel:** Om de verplichtingen die voortvloeien uit de wet uit te kunnen voeren, moeten extra kosten worden gemaakt en extra werkzaamheden worden uitgevoerd. Hiervoor zijn extra middelen nodig en we vragen hier dan ook om. We sluiten ons aan bij het verzoek van de Haagse Hogeschool om dit te financieren uit de inkomsten die worden gegenereerd via de verhoging van de NAVO-norm en de 1,5% van het bbp per jaar voor bredere investeringen in relevante uitgaven zoals maatschappelijke weerbaarheid waar kennisveiligheid onderdeel van is.

Risico's

- **Schijnveiligheid:** Net als andere kennisinstellingen vragen wij ons af of het huidige wetsvoorstel daadwerkelijk bij gaat dragen aan het veilig stellen van sensitieve kennis wegens het eenmalig screenen.
- **Juridische risico's:** Wanneer onderwijsinstellingen een groot aantal hoog-risico-onderdelen identificeren en veel personen screenen, ontstaat het risico dat individuen bezwaar kunnen maken tegen vermeende onterechte uitsluiting. Anderzijds, als onderwijsinstellingen te restrictief bepalen welke onderdelen gescreend moeten worden, ontstaat het risico dat onbevoegde personen toch toegang krijgen tot gevoelige technologie. Dit kan leiden tot een boete van de zesde categorie vanuit OCW. Wij vinden deze boete buitenproportioneel hoog.

Het is ons op de volgende punten onduidelijk

- Wie de juridische verantwoordelijkheid draagt bij het maken van de risico-afweging en ;
- Wie er verantwoordelijk is voor het verwerken van mogelijke schadeclaims van kandidaten;
- Wie er verantwoordelijk is voor de AVG-compliance bij het verwerken van persoonsgegevens;
- Wie de risico's draagt bij de motivering van besluiten en de afhandeling van de bezwaren;
- Wie aansprakelijk is bij gebrekkige of vertraagde besluitvorming: wat als een student in afwachting is op een screeningsbesluit, dit lang duurt en de student hierdoor studievertraging oploopt?
- Wat de reikwijdte is van een besluit: geldt deze alleen voor het desbetreffende risico-onderdeel of kan het besluit ook gebruikt worden voor inschrijving op deelname aan onderwijsseenheden op andere sensitieve technologieën?

Wij vragen u in de wet duidelijker te beschrijven wat de taken en verantwoordelijkheden van de uitvoeringsdienst, de rijksoverheid en de kennisinstellingen zijn.

Uitzonderingen en doelgroep

Wij vinden het goed dat het wetsvoorstel een uitzondering laat voor bachelorstudenten, zittende onderzoekers en studenten. Dit voorkomt onnodige administratieve lasten en zorgt voor een gerichte aanpak. Echter, wij vragen om verduidelijking over de criteria voor uitzonderingen en de procedure voor het aanvragen van een uitzondering. Bedrijven zijn uitgezonderd van screening, maar werken op het hbo wel vaak vanaf dag één samen in onderzoeken met onze eigen onderzoekers. Dit betekent dat zij wel toegang krijgen tot sensitieve technologieën en medewerkers van bedrijven dus ook gescreend moeten worden. Wij willen graag weten wie hier verantwoordelijk voor is.

Samenwerking en ondersteuning

Om de uitvoering van het wetsvoorstel te versterken pleiten wij voor een nauwe samenwerking tussen kennisinstellingen en de rijksoverheid. Regelmatige overlegmomenten en een centraal aanspreekpunt kunnen bijdragen aan een soepele uitvoering.

Evaluatie en monitoring

Wij ondersteunen de voorgestelde evaluatie vijf jaar na inwerkingtreding van de wet. Wij stellen voor om twee of drie tussentijdse evaluaties in te lassen, waarbij de eerste twee vooral kijken naar de aanloopproblemen, en de derde een meer holistische benadering heeft. Dit om de effectiviteit van de maatregelen te monitoren en waar nodig bij te sturen.

Wij gaan ervan uit dat u onze inbreng zal meenemen in de verdere uitwerking van het voorstel voor de wetwijziging.

Datum 27-06-2025

Onderwerp Reactie wetsvoorstel screening kennisveiligheid

Met vriendelijke groet,

Adviesteam kennisveiligheid, Hogeschool Inholland